

Huddinge

Riktlinjer för alkohol- och tobakstillsynen

Bygglovs- och tillsynsnämnden

Beslut i nämnden den 23 april 2024

Innehållsförteckning

Bakgrund	3
Allmänt	3
Informationsskyldighet	4
Handläggningstider vid ansökan om serveringstillstånd	5
Remissyttranden	6
Kunskaper i alkohollagstiftningen	7
Serveringslokaler	7
Serveringstider	8
Tillfälliga serveringstillstånd	11
Övrigt angående serveringstillstånd	11
Försäljning av folköl	12
Försäljning av tobaksvaror	13
Försäljning av e-cigarettor och tobaksfria nikotinprodukter	14
Tillsyn	16

Bakgrund

Det huvudsakliga syftet bakom alkohollagen är att försöka förebygga missbruk och andra alkoholpolitiska olägenheter. Av förarbetena till alkohollagen (proposition 2009/10:125, sid.94) framgår att kommunen ska tillhandahålla information om vad som gäller enligt denna lag och anslutande föreskrifter samt riktlinjer för tillämpningen av föreskrifterna i kommunen. Folkhälsomyndigheten har arbetat fram en sammanfattning med förslag på vad som kan ingå i de kommunala riktlinjerna. I de kommunala riktlinjerna ger kommunen en vägledning för den som söker serveringstillstånd om vad som gäller i kommunen. Detta innebär att sökanden på förhand kan bedöma om en tänkt etablering kan komma att ges serveringstillstånd eller inte. Alkohollagen ställer krav på sökanden och lokalen och kommunen kan utöver det begränsa i vilka fall där serveringstillstånd ändå inte är önskvärda. Riktlinjerna utgör också ett stöd i kommunens beredning av ansökningsärenden och bidrar därigenom till att ansökningar om serveringstillstånd handläggs effektivt och likformigt. Riktlinjerna ska dels innehålla en redogörelse för vad som gäller enligt lagen och anslutande föreskrifter, dels en redogörelse för de omständigheter som hänsynen till lokala förhållanden ger anledning till. Syftet med riktlinjerna är att åstadkomma en likabehandling inom kommunen av tillståndsansökningar och att skapa en förutsägbarhet. Det ska tydligt framgå för såväl den som söker serveringstillstånd som för allmänheten vad som gäller i kommunen. Bestämmelserna om servering av alkoholdrycker finns i alkohollagen (SFS 2010:1622), i alkoholförordningen (SFS 2010:1636) och i Folkhälsomyndighetens föreskrifter. Enligt alkohollagen ska kommunen ha riktlinjer för tillämpningen av regelverken. Bestämmelser om försäljning av tobaksvaror regleras i lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter, förordning (2019:223) om tobak och liknande produkter och i Folkhälsomyndighetens föreskrifter. När det gäller tillståndsgivningen för tobakstillstånd, anmälningsärenden om folköl, e-cigarett eller tobaksfria nikotinprodukter finns ingen skyldighet i lagen att ha riktlinjer.

Allmänt

Alkohollagen är en skyddslagstiftning för att begränsa de skador som alkohol kan orsaka. En utgångspunkt i den svenska alkoholpolitiken är att skyddet för människors hälsa bör gå före företagsekonomiska och näringspolitiska intressen. Försäljning av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat ska skötas på ett sådant sätt att skador i möjligaste mån förhindras. Serveringspersonal ska se till att måttfullhet iakttas och att störningar på grund av oordning eller onykterhet undviks vid servering av alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat. Skyddet för ungdomen går som en röd tråd genom den svenska alkohollagstiftningen. Spritdrycker, vin, andra jästa alkoholdrycker, starköl och alkoholdrycksliknande preparat får inte säljas till den som inte fyllt 20 år. Däremot får den som fyllt 18 år serveras dessa drycker och preparat på ett serveringsställe. Motiveringen till de olika åldersgränserna är att

alkoholförtäringen på restaurang sker under ordnade former. Tobaksvaror, tobaksfria nikotinprodukter, e-cigarettor och folköl och får inte säljas till personer under 18 år. Även här finns ett skyddsintresse om att försöka motverka att barn och ungdomar ska fara illa av alkohol och tobaksvaror. För att få sälja tobaksvaror krävs även ett särskilt tillstånd från kommunen. Prövningen av ett tobakstillstånd sker på ett likande sätt som för serveringstillstånd. Om en näringsidkare i sin verksamhet säljer folköl, e-cigarettor med påfyllningsbehållare eller tobaksfria nikotinprodukter ska detta anmälas till kommunen. De som bedriver försäljning av tobak, folköl, e-cigarettor eller tobaksfria nikotinprodukter ska upprätta ett egenkontrollprogram för att säkerställa efterföljandet av de olika lagarna.

Informationsskyldighet

Enligt 8 kapitlet 9 § alkohollagen har kommunen en skyldighet att informera om vad som gäller enligt denna lag och anslutande författningar.

Riktlinje

Huddinge kommun arbetar med att lämna information kring alkohollagen och anslutande författningar.

- Information kring centrala bestämmelser lämnas i samband med expediering av tillståndsbevis.
- En särskild informationsfolder har tagits fram med de centrala bestämmelserna i alkohollagen. Foldern har även översatts till engelska.
- En särskild informationsfolder har tagits fram som vänder sig till serveringsansvarig personal.
- En folder har tagits fram med information kring e-tjänsten för att söka och uppdatera alkohol- och tobakstillstånden i Huddinge kommun.
- Informationskort har tagits fram med information om berusningsgrader.
- Skyltar har tagits fram med information om ålderskontroll och att inte sälja alkoholdrycker till redan märkbart påverkade gäster. Skyltarna finns även som klisterdekal. Skyltarna och klisterdekaler finns i olika storlekar.

Årligen erbjuds samtliga tillståndshavare att delta i utbildningen i ansvarsfull alkoholservering. Miljötillsynsavdelningen vid miljö- och bygglovsförvaltningen anordnar denna utbildning i egen regi.

Utbildningen ansvarsfull alkoholservering ordnas även i en studentanpassad version. Den utbildningen hålls i regi av studenthälsan vid Karolinska Institutet (KI). Miljötillsynsavdelningen har en överenskommelse om att delta vid dessa utbildningar samt föreläsa om alkohollagen.

Foldrarna uppdateras vid behov och delas ut till alla tillståndshavare i kommunen. Foldrarna, informationskort och skyltar delas även ut i samband med tillsyn.

Aktuella foldrar finns även att ladda ner på Huddinge kommuns hemsida www.huddinge.se/serveringstillstand. På hemsidan finns även information kring ansöknings- och tillsynsavgifter och kommunens riktlinjer för serveringstillstånd.

Handläggningstider vid ansökan om serveringstillstånd

Enligt 5 § alkoholförordningen ska en kommun fatta beslut i ett ärende om serveringstillstånd inom fyra månader från det att en fullständig ansökan har kommit in till kommunen. Om det är nödvändigt på grund av utredningen får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader. Kommunen ska informera sökanden om skälen för att handläggningstiden förlängs innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut.

I lagen (2009:1079) om tjänster på den inre marknaden finns bestämmelser om att mottagningsbevis ska skickas till sökanden när en fullständig ansökan har kommit in och om innehållet i ett sådant bevis.

Riktlinje

I Huddinge är handläggningstiden för en ansökan om serveringstillstånd kortare än vad som finns angivet i alkoholförordningen. Så fort en ansökan om stadigvarande serveringstillstånd är fullständig meddelas sökanden om detta.

Typ av ansökan	Klart inom*
Serveringstillstånd nytt eller ägarskifte	3 månader
Ändring i befintligt tillstånd	1,5 månader
Tillfälligt tillstånd till allmänheten	3 veckor
Tillfälligt tillstånd till slutna sällskap	4 arbetsdagar
Ansökan från konkursförvaltare	4 arbetsdagar
Anmälan om catering att sälja alkoholdrycker	4 arbetsdagar

* Under förutsättning att sökanden medverkar i utredningen och inkommer med begärda handlingar samt att sökanden klarar av kunskapsprovet.

I samband med att ett nytt stadigvarande alkoholtillstånd meddelas får sökanden en särskild informationspärm. I pärmen finns en samlad information om vad som gäller för serveringstillståndet samt informationsmaterial som tagits fram i kommunen. Det handlar om information om restaurangrapportering, information om rökrum, informationsfolder serveringsansvarig personal, informationsfolder om kommunens e-tjänst för serveringstillstånd, informationsdekaler om att inte servera märkbart påverkade personer och att kontrollera ålder vid servering av alkoholdrycker. I pärmen finns även information om utbildningen i ansvarsfull alkoholservering.

Remissyttranden

Enligt 8 kapitlet 11 § alkohollagen ska kommunen inhämta yttrande från Polismyndigheten vid en prövning av ett stadigvarande serveringstillstånd, såväl till allmänheten som till ett slutet sällskap.

Enligt 8 kapitlet 17 § alkohollagen framgår att om alkoholservering på grund av serveringsställets belägenhet eller av andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa, får serveringstillstånd vägras även om övriga krav i lagen är uppfyllda.

Enligt 8 kapitlet 16 § alkohollagen ska de lokaler som används för stadigvarande servering vara brandsäkra.

Riktlinje

Polismyndighetens yttrande ska alltid väga tungt vid tillståndsgivningen. Polismyndigheten yttrar sig över ordning och säkerhet samt redovisar eventuella anmärkningar rörande vandel. Remiss till Polismyndigheten sker vid alla stadigvarande ansökningar om serveringstillstånd samt vid tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten.

I samband med ansökan om serveringstillstånd genomförs en bedömning av lämpligheten av serveringstiden i lokalen. I handläggningen noteras ifall det finns några aktuella klagomål från boende i närheten av verksamheten. Bedömningen sammanställs i en internremissblankett.

I ärenden om nytt serveringstillstånd, ägarskifte och anmälan om ändrade ägarförhållanden sänds alltid en remiss till Skatteverket. Skatteverket redovisar om sökandebolaget har några anmärkningar rörande betalning av skatter och avgifter samt noterar ifall aktuella skulder finns hos Kronofogden.

Vid ansökningar om nya serveringstillstånd och vid serveringstider efter normaltiden sänds remiss till Södertörns brandförsvarsförbund. Förelägganden samt allvarliga anmärkningar rörande brandsäkerhet ska åtgärdas innan serveringstillstånd medges.

Ansökan om servering i lokaler som ligger i eller i omedelbar närhet till skolor, förskolor, fritidsgårdar eller annan ungdomsverksamhet behandlas mycket restriktivt. Nöjestableringar i närheten till äldreboenden bedöms även restriktivt. Vid nyetablering av restauranger med serveringstillstånd nära dessa lokaler bör särskild remiss sändas till berörd nämnd. Detsamma gäller om en verksamhet etablerar sig i närheten av ett behandlingshem eller annat stödboende för missbrukare.

Kunskaper i alkohollagstiftningen

Enligt 8 kap. 12 § alkohollagen ska sökanden genom att avlägga ett prov visa att han eller hon har kunskaper i alkohollagen och de anslutande föreskrifterna som krävs för att på ett författningsenligt sätt utöva serveringsverksamheten.

Enlig alkohollagen måste den eller de personer som kommunen bedömer har ett inflytande över hur rörelsen sköts och/eller de personer som praktiskt arbetar med alkoholförsäljningen avlägga ett kunskapsprov hos kommunen innan serveringstillstånd beviljas. Om någon eller några av dessa personer (med ett betydande inflytande) byts ut ska detta skyndsamt anmälas till kommunen.

I Folkhälsomyndighetens föreskrifter (HSLF-FS) 2020:77 om kunskapsprov framgår hur kommunen ska genomföra kunskapsprovet. I föreskriften framgår även vilka som ska undantas från kunskapsprovet. Kommunen får även göra undantag från skyldigheten att göra kunskapsprov vid ansökan om tillfälligt serveringstillstånd till slutet sällskap, om ansökan avser ett enstaka tillfälle.

Riktlinje

Endast de som inkommit med ansökan/anmälan till kommunen kan bli föremål för att göra kunskapsprov.

Det tas inte ut någon särskild avgift för de som genomför kunskapsprovet i kommunen om sökanden faktureras ansökningsavgiften. Kostnaderna täcks upp av ansökningsavgiften. Om tillståndshavare önskar göra kunskapsprov utan krav om detta debiteras tillståndshavaren för detta i enlighet med den gällande taxan.

Om undantag medges från kravet på kunskapsprov för en tillfällig ansökan om serveringstillstånd för slutna sällskap ska detta framgå av ett särskilt beslut.

Serveringslokaler

Enligt 8 kapitlet 14 § alkohollagen ska ett serveringstillstånd avse ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren.

Särskilt tillstånd kan dock meddelas för flera tillståndshavare att utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme. Om så har skett ska varje tillståndshavare svara för ordning och nykterhet inom serveringsutrymmet samt för att vad som i övrigt gäller enligt denna lag iakttas under den tid han eller hon bedriver servering där.

Enligt 8 kapitlet 16 § alkohollagen ska lokalen med stadigvarande serveringstillstånd vara lämplig ur brandsäkerhetssynpunkt.

Riktlinje

Innan ett stadigvarande serveringstillstånd beviljas ska lokalen besökas. Besöket ska registreras som utredningsbesök i datastödet AlkT. Antalet utredningsbesök går därmed att följa upp.

I ärenden om nytt tillstånd eller ägarskifte genomförs kontroll av att sökanden har dispositionsrätt till lokalen de söker tillstånd för. Finns det begränsningar i hyresavtalet som förtydligar att serveringstillstånd inte ska medges i lokalen innebär det att sökanden inte heller meddelas serveringstillstånd. Sökanden anses då inte kunna disponera lokalen för servering av alkoholdrycker.

Serveringstillstånd meddelas inte i en lokal som är olämplig ur brand- eller säkerhetssynpunkt. Yttrande från Södertörns brandförsvarsförbund ska väga tungt i ett sådant beslut.

Inga serveringstillstånd medges i skollokaler/fritidslokaler under den tid då barn och ungdomar vistas där. Undantagna är restaurangskolor.

Flera tillståndshavare kan gemensamt ansöka om att få utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme. Ett sådant gemensamt serveringsutrymme inom- eller utomhus ska vara överblickbart av samtliga berörda tillståndshavare. Vid misskötsamhet återkallas tillståndet för det gemensamma utrymmet och var och en av tillståndshavarna kan sedan ansöka om ett eget serveringsområde.

Med uteservering avses ett avgränsat utrymme utomhus. Uteserveringen ska vara överblickbar och ligga i anslutning till de egentliga serveringslokalerna. Serveringsytan på uteserveringen ska vara tydligt avgränsad.

På uteserveringen ska det finnas bord och stolar så att gästerna ska kunna sitta och äta där. Det är lämpligt att minst hälften av ytan består av sittplatser.

Stadigvarande serveringstillstånd på idrottsanläggningar kan beviljas efter en särskild prövning av lämpligheten. Serveringen ska ligga avskild från idrottsutövandet och serveringsytan ska vara tydligt avgränsad.

Alkoholservering på läktare till sportarena beviljas inte. Stor återhållsamhet gäller för serveringstillstånd i samband med arrangemang som riktar sig till ungdomar under 20 år.

Serveringstider

Bestämmelsen i 8 kapitlet 19 § alkohollagen om serveringstider syftar främst till att motverka olägenheter som onykterhet och oordning. Bestämmelsen om serveringstider är en viktig del av den svenska alkoholpolitiken, och social hänsyn ska därför gå före affärsmässiga eller konkurrensmässiga hänsyn. Att en konkurrerande restaurang redan har fått längre serveringstid behöver därför inte motivera bifall till en annan ansökan. När kommunen prövar en restaurangs serveringstid ska man beakta om serveringstiden kan medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet, eller om den kan innebära särskild risk för människors

hälsa. Skyddet för människors hälsa och intresset av att upprätthålla ordning, nykterhet och säkerhet ska väga tungt när kommunen prövar sena serveringstider.

Enligt alkohollagen är den så kallade normaltiden mellan klockan 11:00 – 01:00. Men kommunen kan besluta om andra tider.

Riktlinje

Ansökningar om stadigvarande serveringstid efter normaltiden remitteras alltid till Södertörns brandförsvarsförbund och Polismyndigheten.

- I Huddinge kommun beviljas inga stadigvarande serveringstider efter klockan 03:00. Tillfälliga senare serveringstider efter klockan 03:00 kan meddelas efter särskild prövning.
- Senare serveringstid än till klockan 01:00 medges inte i bostadshus eller i störningskänsliga områden där det finns särskild risk för människors hälsa kan komma att påverkas.
- Stadigvarande tillstånd med serveringstider efter klockan 23:00 i bostadshus beviljas först efter det att sökanden kommit in med ett ljudmättningsprotokoll som visar att ljudisoleringen är tillräcklig mot angränsande bostäder. Utgångspunkten är att verksamhetens ljudnivå ska uppfylla kraven i Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus (FoHMFS 2014:13).
- Stadigvarande serveringstid efter normaltiden kan medges först efter det att sökanden utan anmärkningar bedrivit verksamheten med sökt serveringstid under en provotid. Provotiden är normalt under ett år. Stadigvarande tid efter klockan 01:00 medges först efter en ordnings- och säkerhetsbedömning samt en bedömning om verksamheten kan medföra särskild risk för människors hälsa.
- Sökanden ska senast två månader innan provotiden går ut komma in med en ansökan om stadigvarande serveringstid efter 01:00. Inkommer inte ansökan gäller grundtiden för serveringstillståndet och nytt tillståndsbevis tas fram. I beslut om provotid ska det tydligt framgå att sökanden behöver komma in med en ansökan.
- För att tillstyrka en serveringstid efter klockan 01:00 ska sökanden upprätta en särskild alkoholpolicy för verksamheten. Policyn ska innehålla uppgifter på hur den tänka serveringen ska bedrivas, vilka åtgärder som vidtas i händelse av att problem uppstår. Policyn ska lämnas in till förvaltningen innan beslutet om sen serveringstid. Om verksamheten uppdaterar sin policy ska denna sändas in till förvaltningen.

- Serveringstider efter 01:00 meddelas normalt med ett villkor om att samtlig serveringsansvarig personal ska genomgå kurs i ansvarsfull alkoholservering eller motsvarande. Kursen är uppdelad på två dagar och innehåller grunderna i alkohollagen, medicinska skadeeffekter av alkohol, narkotika på krogen samt en del praktiska övningar. Varje deltagare får ett särskilt intyg på att de genomfört utbildningen. Utbildningen anordnas av flera kommuner i länet. I Huddinge anordnas utbildningen minst en gång per år.
- Serveringstider till allmänheten efter 01:00 meddelas normalt med särskilt villkor om att förordnade ordningsvakter ska tjänstgöra i lokalen. Normalt ska de tjänstgöra från klockan 22:00 till dess att samtliga gäster lämnat lokalen. Polismyndighetens bedömning av antal förordnade ordningsvakter på serveringsstället väger tungt.
- Vid serveringstider efter klockan 01:00 ska kommunen överväga att meddela ett särskilt villkor om att metalldetektor ska användas vid inpassering till lokalen. Detta gäller särskilt vid större nöjesinriktade etableringar. Polismyndighetens bedömning ska väga tungt vid bedömningen om behov finns av metalldetektor.

Tillfälligt förlängd serveringstid senare än 01:00 beviljas maximalt tio gånger per år för respektive tillståndshavare. Finns aktuella klagomål från boende eller att det är en uppenbar risk för störningar till närboende medges inte utökade serveringstider.

Serveringstiden på uteserveringarna i Huddinge beviljas normalt till klockan 23:00. Serveringstiden i uteserveringen meddelas i samband med beslut som ett särskilt villkor. Enligt ett avgörande i Regeringsrätten (mål nr 7544–07) behöver serveringstiden i uteserveringen meddelas med ett villkor. Är det samma serveringstid inne i restaurangen som på uteserveringen behövs dock inget särskilt villkor meddelas.

Varje ansökan om serveringstillstånd behandlas individuellt. Det kan innebära att serveringstid inte medges lika länge som andra restauranger i området eller, vid ägarskifte, inte lika sent som tidigare tillståndshavare hade rätt att servera.

I serveringslokaler som används vid cateringverksamhet ska serveringen normalt avslutas senast klockan 01:00.

Tillfälliga serveringstillstånd

Enligt 8 kapitlet 2 § alkohollagen kan ett serveringstillstånd meddelas för servering till allmänheten eller slutet sällskap. Tillståndet kan vara stadigvarande eller avse en enskild tidsperiod eller ett enskild tillfälle (tillfälligt serveringstillstånd).

Riktlinje

Tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten medges när serveringen ingår i ett betydande och seriöst evenemang som pågår under en dag eller under en enskild tidsperiod. Evenemanget ska inte ha som huvudpunkt att servera alkohol utan alkoholdryckerna ska vara ett komplement till den mat som serveras i samband med evenemanget. Serveringstid senare än till klockan 01:00 medges inte utomhus.

Vid tillståndsprövningen ska övervägas om särskilt villkor ska meddelas om att förordnade ordningsvakter ska tjänstgöra vid serveringen. Vid bedömning av antal förordnade ordningsvakter ska alltid yttrande från Polismyndigheten väga tungt.

Vid tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten sänds alltid remiss till Polismyndigheten för bedömning av sökandes vandel och bedömning av ordning och säkerhet.

Sökanden ska genomföra kunskapsprov i alkohollagen om de inte är undantagna från detta.

En ansökan om servering till slutet sällskap får omfatta högst tre tillfällen vid samma ansökningstillfälle.

Tillfälligt serveringstillstånd för slutet sällskap i en och samma lokal medges max tio gånger under ett år, därefter ska ansökan om stadigvarande serveringstillstånd inlämnas.

Övrigt angående serveringstillstånd

Matservering är ett grundläggande krav för serveringstillstånd. Enligt 8 kap. 15 § alkohollagen får matutbudet efter klockan 23:00 begränsas till ett fåtal enklare rätter.

Riktlinje

Ansökningar som visar att sökanden enbart avser att påbörja serveringen på sen kvällstid efter 23:00 beviljas normalt inte. Detta om sökanden endast tillhanda-håller enklare rätter.

I samband med ansökan om stadigvarande tillstånd till allmänheten ska sökanden inkomma med en meny där det framgår att det kommer finnas ett varierat utbud av tillredd mat på serveringsstället vid servering till allmänheten. Av menyn ska framgå att serveringsstället tillhandhåller för- och efterrätter samt huvudrätter. Vid bedömning av om menyn är varierad ska enbart en typ av rätter inte anses vara tillräckligt. Särskilt om denna typ av rätter inte tillreds på stället. Vid bedömning av för- och efterrätter ska till exempel potatis, potatismos, ris och pommes frites normalt sätt inte vara tillräckligt. Dessa utgör tillbehör till huvudrätterna.

För tillsynen upprättas årligen en särskild tillsynsplan som fastställs i nämnd och som ska meddelas Länsstyrelsen.

Försäljning av folköl

Av 1 kap. 8 § alkohollagen framgår att folköl är öl med en alkoholhalt som överstiger 2,25 men inte 3,5 volymprocent.

Enligt 5 kap. 5 § alkohollagen ska den som bedriver detaljhandel eller servering med folköl anmäla verksamheten till den kommun där försäljningen sker. Försäljning får inte påbörjas förrän anmälan har gjorts. Den som bedriver detaljhandel med folköl ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) över försäljningen och svara för att personalen har erforderliga kunskaper om vad som gäller för försäljningen. För egenkontrollen ska det finnas ett särskilt program. Om lokalen har serveringstillstånd behöver någon anmälan inte göras till kommunen. Försäljningen omfattas då av serveringstillståndet.

För att få försälja folköl ska det röra sig om försäljning från en stadigvarande verksamhet, verksamheten ska tillhandahålla livsmedel samt vara registrerad för livsmedelsverksamhet. Vid servering av folköl ska mat kunna tillhandahållas.

Riktlinje

I Huddinge får de som anmäler försäljning av folköl en särskild bekräftelse på anmälan i form av ett registreringsbevis. Av registreringsbeviset framgår vem som anmält försäljningen och i vilken lokal försäljningen ska ske.

Utbudet av matvaror i detaljhandel med folköl ska vara ett brett varierat utbud ur det sedvanliga livsmedelssortimentet. Det är inte tillräckligt att enbart sälja livsmedelsprodukter ur ett begränsat kiosksortiment som till exempel godis, kex eller chips. För servering av folköl ska det finnas flera olika alternativ av mat att tillgå.

Den som säljer folköl ska ha ett egenkontrollprogram och ansvarar för att personalen har kunskaper om vad som gäller för försäljningen. Egenkontrollprogrammet ska vara anpassat efter verksamheten.

Inkommer en anmälan om försäljning av folköl utan egenkontrollprogram ska bolaget uppmanas komma in med ett egenkontrollprogram. Följs inte detta kommer verksamheten först meddelas en varning och därefter meddelas ett försäljningsförbud enligt alkohollagen.

I Huddinge kommun genomförs kontrollköp årligen. Vid kontrollköpet testas om försäljningsstället kontrollerar åldern i samband med försäljning. Enligt alkohollagen ska den som säljer varan förvissa sig om att köparen fyllt 18 år. Kontrollköpet innebär att en ungdom som fyllt 18 år men ser ung ut prövar att köpa folköl utan att visa legitimation. Av den årliga tillsynsplanen framgår vilka år kontrollköp ska genomföras av folköl.

Försäljning av tobaksvaror

Enligt lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter krävs ett särskilt tillstånd för att kunna detaljhandla eller parthandla med tobaksvaror. Detta innebär att en näringsidkares lämplighet ska prövas av kommunen. För ansökan om tillstånd för parthandlare krävs remiss till Polismyndigheten och Tullverket. Näringsidkaren ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) över försäljningen av tobaksvaror och ansvara för att det finns ett för verksamheten lämpligt egenkontrollprogram. Till ansökan om tobaksförsäljning ska näringsidkaren foga sitt egenkontrollprogram och de övriga uppgifter som behövs för prövningen av ansökan. Om uppgifter till exempel ändras när det gäller egenkontroll eller bolagsändringar ska detta anmälas skyndsamt till kommunen.

Enligt 4 kap. 1 § förordning (2019:223) om tobak och liknande produkter ska en kommun fatta beslut i ett ärende om tobakstillstånd inom fyra månader från det att en fullständig ansökan har kommit in till kommunen. Om det är nödvändigt på grund av utredningen får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader. Kommunen ska informera sökanden om skälen för att handläggningstiden förlängs innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut.

I lagen (2009:1079) om tjänster på den inre marknaden finns bestämmelser om att mottagningsbevis ska skickas till sökanden när en fullständig ansökan har kommit in och om innehållet i ett sådant bevis.

Riktlinje

I Huddinge är handläggningstiden för en ansökan om tobakstillstånd kortare än vad som finns angivet i förordningen till lag om tobak och likande produkter. Så

fort en stadigvarande ansökan om tobakstillstånd är fullständig meddelas sökanden om detta.

Typ av ansökan	Klart inom*
Tobakstillstånd tills vidare	3 månader
Ändring i befintligt tillstånd	1,5 månader
Tillfälligt tillstånd	3 veckor
Ansökan från konkursförvaltare	4 arbetsdagar

* Under förutsättning att sökanden medverkar i utredningen och inkommer med begärda handlingar.

Till ansökan om tobakstillstånd ska blad annat ett egenkontrollprogram bifogas. Egenkontrollprogrammet ska vara anpassat efter verksamhetens förutsättningar för tobaksförsäljning. En förutsättning för att tobakstillstånd ska kunna meddelas är att egenkontrollprogrammet inkommer. Egenkontrollprogrammet ska uppfylla kraven som framgår av folkhälsomyndighetens föreskrifter om egenkontrollprogram vid försäljning av tobaksvaror, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare (HSLF-FS 2019:20).

I samband med att ett tobakstillstånd meddelas tills vidare får tillståndshavaren en särskild informationspärm. I pärmen finns en samlad information om vad som gäller för tobakstillståndet samt informationsmaterial som tagits fram i kommunen. Det handlar om åldersdekaler, informationsfolder kring märkning av tobaksprodukter, folder om rökfria miljöer i Huddinge, hur säkerhets- och identitetsmärkning ska se ut på tobaksprodukter, ålderssticka samt information om kontrollköp.

I samband med beslut om att meddela ett tobakstillstånd utfärdas även ett tillståndsbevis.

Vid handläggning av ett detaljhandelstillstånd för tobaksvaror sänds remiss till Polismyndigheten, Kronofogden och Skatteverket.

Vid partihandelstillstånd sänds remiss till Polismyndigheten, Kronofogden och Skatteverket samt Tullverket.

Sökanden behöver lämna sitt samtycke för att remiss ska kunna sändas till Skatteverket.

Försäljning av e-cigaretter och tobaksfria nikotinprodukter

Av 5 kap. 14 § lag om tobak framgår att en näringsidkare som har säte eller fast driftställe för näringsverksamhet i Sverige får inte bedriva detaljhandel med

elektroniska cigaretter eller påfyllningsbehållare utan att först ha gjort en anmälan om försäljningen.

Anmälan ska göras till den kommun där det fysiska försäljningsstället är beläget. Om ett fysiskt försäljningsställe saknas, ska anmälan göras till den kommun där företaget har sitt säte eller, om företaget saknar säte inom landet, till den kommun där företaget har ett fast driftställe.

Av 5 kap. 16 § lag om tobak framgår att den som bedriver försäljning av e-cigaretter ska utöva egenkontroll över försäljningen och se till att det finns ett för verksamheten lämpligt egenkontrollprogram.

Till anmälan om försäljning ska egenkontrollprogrammet och de övriga uppgifterna som behövs för kommunens tillsyn bifogas. Ändrade uppgifter ska utan dröjsmål anmälas till kommunen.

Av 17 § lag om tobaksfria nikotinprodukter framgår att en näringsidkare inte får bedriva detaljhandel med tobaksfria nikotinprodukter utan att först ha gjort en anmälan om försäljningen.

En näringsidkare som har säte eller fast driftställe för näringsverksamhet i Sverige ska göra en anmälan till den kommun där det fysiska försäljningsstället är beläget. Om ett fysiskt försäljningsställe saknas, ska anmälan göras till den kommun där företaget har sitt säte eller, om företaget saknar säte inom landet, till den kommun där företaget har ett fast driftställe.

Av 18 § lag om tobaksfria nikotinprodukter framgår att den som bedriver detaljhandel med tobaksfria nikotinprodukter ska utöva egenkontroll över försäljningen och se till att det finns ett för verksamheten lämpligt egenkontrollprogram.

Till anmälan om försäljning ska egenkontrollprogrammet och de övriga uppgifterna som behövs för kommunens tillsyn bifogas.

Riktlinje

I Huddinge får de som anmäler försäljning av e-cigaretter och/eller tobaksfria nikotinprodukter en särskild bekräftelse på detta i form av ett registreringsbevis. Av registreringsbeviset framgår vem som anmält försäljningen och i vilken lokal försäljningen ska ske.

Den som säljer e-cigaretter och/eller tobaksfria nikotinprodukter ska ha ett egenkontrollprogram och ansvarar för att personalen har kunskaper om vad som gäller för försäljningen.

Kommer en anmälan om försäljning av e-cigarett eller tobaksfria nikotinprodukter in utan att egenkontrollprogrammet bifogats uppmanas anmälaren att komplettera anmälan. Följs inte uppmaningen meddelas ett föreläggande att komma in med detta. Inkommer trots uppmaningen inget egenkontrollprogram eller att programmet innehåller allvarliga brister meddelas ett föreläggande med vite om att komma in med egenkontrollprogrammet alternativt uppdatera egenkontrollprogrammet.

I Huddinge kommun genomförs kontrollköp årligen. Vid kontrollköpet testas om försäljningsstället kontrollerar åldern i samband med försäljning. Enligt respektive lag ska den som säljer varan förvissa sig om att mottagen fyllt 18 år. Kontrollköpet innebär att en ungdom som fyllt 18 år men ser ung ut prövas att köpa e-cigarett eller tobaksfria nikotinprodukter utan att visa legitimation. Av den årliga tillsynsplanen framgår vilka år kontrollköp ska genomföras av e-cigarett och tobaksfria nikotinprodukter.

Tillsyn

Förebyggande tillsyn är kommunens arbete med information och utbildning. I Huddinge anordnas utbildning i ansvarsfull alkoholservering (AAS). Samtliga tillståndshavare i kommunen bjuds årligen in till en krögarträff. Vid träffarna får tillståndshavarna möjlighet till fortbildning och information om lagändringar eller motsvarande.

Inre tillsyn innebär att kommunen arbetar med att granska om den som har serveringstillstånd fortfarande uppfyller alkohollagens krav på personlig och ekonomisk lämplighet. I Huddinge sker det med hjälp av registerkontroller mot Bolagsverket via Syna. Remisser sänds vid behov till Skatteverket eller Kronofogden och årligen till Polismyndigheten. Den inre tillsynen är administrativ och sker med stöd av remisser och underrättelser mellan myndigheterna. För verksamheter som säljer tobaksvaror sker den inre tillsynen genom att skicka remiss till Polismyndigheten och Kronofogden. Vilka år vi sänder remiss till Södertörns brandförsvarsförbund framgår av den årliga tillsynsplanen. För aktiebolag som har tillstånd sker en granskning av den senaste årsredovisningen som lämnats till Bolagsverket. Finns behov av en fördjupad analys av årsredovisningen anlitas extern konsult för den granskningen.

Yttre tillsyn är då kommunen besöker serveringsstället under pågående verksamhet, framför allt under kvällar och nätter för att kontrollera att verksamheten bedrivs i enlighet med lagen. Den yttre tillsynen av serveringsställen sköts främst av kommunens alkohol- och tobakshandläggare, tillsynssamordnare men även vid behov av särskilt rekryterade restauranginspektörer. Tillsyn nattetid sker tillsammans med Polismyndigheten.

Andra myndigheter som kan delta vid en samordnad tillsyn är Skatteverket och Södertörns brandförsvarsförbund. Varje serveringsställe får minst ett tillsynsbesök per år. Restauranger med serveringstid efter klockan 01:00 besöks flera gånger per år. Tillsyn av verksamheter med tobakstillstånd sker i första hand dagtid.

Vid den yttre tillsynen följs även upp att verksamheterna är rökfria inomhus, finns det rökrum kontrolleras dessa. Vid tillsynen kontrolleras att entréer till verksamheterna är rökfria.

För tillsynen upprättas årligen en särskild tillsynsplan som fastställs av nämnd och som ska meddelas Länsstyrelsen.